

TEEB IN DE STAD SAMENGEVAT: “Economische waardering van groen is mogelijk en biedt perspectief. Nu verder met verankering en kennisverspreiding”

Gezien de voorgenomen bezuinigingen op groen hebben gemeentes in Nederland net als de Tweede Kamer de vraag gesteld hoe groot de economische waarde van groen eigenlijk is en welke handelingsperspectieven er zijn als het gaat om investeren in groen. TEEB Stad laat niet alleen zien dat baten van groen de kosten kunnen overtreffen en hoe verschillende baathouders betrokken kunnen worden als investeerder. TEEB Stad laat bovendien zien dat groenbaten met behulp van de bestaande handleiding voor ecosysteemwaardering en bijbehorend kengetallenoverzicht, welke geheel in lijn zijn met de internationale TEEB benadering, becijferd kunnen worden. Wat is er nu nodig om investeringen in groen te onderbouwen? Het belangrijkste is verankering van de economische waarde van groen in planprocessen van gemeentes en andere partijen plus de verspreiding van de bestaande methode en kennis.

Van Potsdam 2007 naar Apeldoorn 2011

In maart 2007 werd in Potsdam door de G8 en de 5 NIC landen afgesproken om een studie te doen naar de economische betekenis van biodiversiteit en ecosysteemdiensten en (afgekort als TEEB). Het doel van de studie is *‘to sharpen awareness of the value of biodiversity and ecosystem services and to facilitate effective policy, as well as engaged business and citizen responses’*. Kortom: de groenbaten voor het voetlicht brengen en handelingsperspectief bieden.

In augustus 2011 hebben twaalf steden in Nederland samen met de ministeries EL&I en IenM het project TEEB-Stad geformuleerd. Onder aanvoering van Gemeente Apeldoorn is dit project aangehaakt bij de Nederlandse overige TEEB studies die invulling geven aan de afspraken in Potsdam.

Groenbaten in Nederland

Sinds 2004 wordt de economische waarde van groen in Nederland in toenemende mate meegenomen bij de evaluatie van investeringen. De eerste mijlpaal (2004) was de ondertekening door het rijk van de aanvulling op de leidraad OEI voor waardering van natuur, water en bodem in maatschappelijke kostenbatenanalyses¹. Deze leidraad behandelt alle ecosysteembaten en is geheel in lijn met internationale TEEB methodiek voor ecosysteemwaardering². De tweede mijlpaal (2006) was de publicatie van het kengetallenboek voor ecosysteembaten³. In dit naslagwerk staan meer dan 400 kengetallen voor verschillende ecosysteembaten waarmee het mogelijk is om de baten van verschillende ecosysteemttypen, dus ook van stadsgroen, in euro's uit te drukken en af te wegen tegen de kosten. Inmiddels zijn met behulp van deze leidraad en dit kengetallenboek vele groene en niet-groene projecten geëvalueerd. Opdrachtgevers waren het rijk, provincie, in toenemende mate waterschappen en gemeenten en zelfs bedrijven. Met name bij groenprojecten bleken ecosysteembaten vaak te zorgen voor een positief kosten-batensaldo. Ecosysteembaten waren van doorslaggevende betekenis en hadden invloed op investeringsbeslissing. Met andere woorden: het kan, het gebeurt al en het doet ertoe.

Waarom dan TEEB-stad?

Als het kan, al gebeurt en ertoe doet, waarom dan nog TEEB-stad? Ondanks de mogelijkheden en de opgedane ervaring, worden groenbaten niet vanzelfsprekend meegenomen in belangrijke gemeentelijke planinstrumenten zoals de structuurvisie en bestemmingplan met de grond- en vastgoedexploitatie. Voor concrete budgetbeslissingen over groenaanleg en -onderhoud geldt hetzelfde. Bij stadsontwikkeling worden maatregelen niet gekozen op grond van groenbaten.

Hooguit wordt achteraf gecheckt of het betreffende ruimtelijk ontwerp meer baten heeft dan kosten. Dit voorkomt weliswaar dat er geld aan maatschappelijk onrendabele projecten wordt besteed, maar zorgt niet voor ontwerpen met een zo groot mogelijke maatschappelijke meerwaarde. Om dit voor elkaar te krijgen is het nodig om te ontwerpen vanuit baten. De sleutel hiertoe zijn uiteraard de mensen die een rol spelen in ruimtelijke ontwerpprocessen, zoals beleidsmakers, stedenbouwkundigen en planologen, gebiedsregisseurs en planeconomen. Zij zijn de doelgroep voor TEEB-Stad versie 1.0. Om de potentie van deze mensen aan te boren moeten zij weten hoe groenbaten ontstaan, wanneer deze groot zijn en hoe baathouders betrokken kunnen worden als groeninverteerder. Het project TEEB-Stad is er op gericht om deze mensen hierbij te faciliteren.

Wat doet TEEB-Stad?

TEEB-Stad versie 1.0 is gericht op het faciliteren van gemeenten bij het anders leren kijken naar groeninvesteringen. TEEB-Stad is een combinatie van verbinden, kennis overdragen, ervaren en een hulpmiddel bieden. Het verbinden loopt via de Community of Practice TEEB-Stad waarin momenteel twaalf gemeentes zitten. Het kennis overdragen gaat via workshops met gemeentelijke bestuurders en ambtenaren. Het ervaren gebeurt door gemeentes een eigen kostenbaten casus met groenbaten te laten doen onder begeleiding van ervaren specialisten.

Het hulpmiddel is de TEEB-Stad tool die bestaat uit drie lagen: een redeneerlaag voor het denken in groenbaten, een rekenlaag voor het becijferen van groenbaten en een verdienlaag om baathouders aan te spreken ook groeninverteerder te worden. De TEEB-Stad tool versie 1.0 is een nieuwe ontsluiting van bestaande praktische kennis. Zij is 100% in lijn met de Nederlandse OEI-systematiek voor maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA) en met de internationale TEEB systematiek. Het grote verschil met de bestaande ontsluitingen is dat mensen 'spelenderwijs leren werken met groenbaten' en dat het handelingsperspectieven biedt.

TEEB-Stad tool

de bestaande ontsluitingen is dat mensen 'spelenderwijs leren werken met groenbaten' en dat het handelingsperspectieven biedt. Zo laat de eerste toepassing van de tool op stadscasussen bijvoorbeeld zien dat:

- de kosten van biodiversiteit maatregelen soms nihil zijn: dit kan de gemeente dus meteen gaan doen!
- de baten van groenmaatregelen groot zijn in wijken met een slechte uitgangssituatie en veel mensen. Gemeentes kunnen in deze wijken direct aan de slag met groen;
- op lange termijn bezien de kosten van groen lager zijn dan die van grijs: grijs is weliswaar goedkoper in jaarlijks onderhoud, maar groen is veel goedkoper qua periodieke aanleg. Waar grijs niet per se noodzakelijk is kunnen gemeentes dus goedkopere groene oplossingen overwegen in plaats van dure technische grijze aanpassingen.

Verder bleek dat er veel meer groenbaten te berekenen zijn dan gemeenten aanvankelijk veronderstelden. Ook bleek het vroegtijdig samen nadenken met batenhouders over de baten bij te dragen aan een maatschappelijk rendabeler project, meer draagvlak en een sneller proces.

Zijn we nu klaar?

De TEEB Stad tool biedt speciaal voor gemeentes ontsluiting op maat van bestaande kennis over ecosysteembaten. De vraag is dan ook: zijn we nu klaar? Ten aanzien van de kennisontsluiting hoeven slechts de laatste puntjes op de i te worden gezet. Maar wat betreft de verankering in de besluitvorming van en de verdere verspreiding onder de doelgroep ligt nog een opgaaf. De TEEB-Stad tool wordt immers nog niet standaard gebruikt in bestemmingsplannen, grond- en vastgoedexploitaties, ontwerpessies en dergelijke. Ook zijn er pas twaalf van vierhonderd en dertig gemeentes in Nederland lid van de Community of Practice. Kortom: er is nog werk aan de winkel op het gebied van verankering in de planvorming en verspreiding onder de doelgroep.

1 Ruijgrok, E.C.M., R. Brouwer, H. Verbruggen, (2004). Waardering Natuur, Water en Bodem in de MKBA; aanvulling op de leidraad OEI, Witteveen+Bos in opdracht van het ministerie van LNV, V&W, EZ en VROM, Uitgeverij Aeneas, Bostel

2 Sukhdev, P., Wittmer, H., Schröter-Schlaack, C., Nesshöver, C., Bishop, J., Brink, P., Gundimeda, H., Kumar P., Simmons, B., (2010). TEEB (2010) The Economics of Ecosystems and Biodiversity, Malta

3 Ruijgrok, E.C.M., A.J. Smale, R. Zijlstra, R. Abma, R.F.A. Berkers, A.A. Németh, N. Asselman, P.P. de Kluiver, D. de Groot, U. Kirchholtes, P.G. Todd, E. Buter, P.J.G.J. Hellegers en F.A. Rosenberg, (2006). Kentallen Waardering Natuur, Water, Bodem en Landschap, Hulpmiddel voor de MKBA, Witteveen+Bos in opdracht van Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Den Haag